

Datum
2022-02-23Dnr/Beteckning
TSG 2021-11989Ert datum
2022-12-02Er beteckning
UD2021/17423

Kopia till

ud.registrator@regeringskansliet.se

ud.hi.remiss@gov.se

Remissvar – Promemorian Remiss av utkast till lagrådsremiss Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning del 2 (UD2021/17423)

Transportstyrelsen tillstyrker förslagen men har följande synpunkter.

Sjöfart

Befogenheter gentemot andra än ekonomiska aktörer

I lagrådsremissen föreslås kompletterande bestämmelser gällande marknadskontrollmyndighetens befogenheter i 17 a § förslag till lag om ändring i lagen (2016:768) om marin utrustning.

Transportstyrelsen kan konstatera att dessa befogenheter, liksom de befogenheter som trädde i kraft den 16 juli 2021, endast gäller gentemot ekonomiska aktörer. Ett särdrag vad gäller kontroll av marin utrustning är att sådan kontroll även görs av utrustning som redan har placerats ombord på fartyg, det vill säga hos slutanvändaren – i detta fall redaren/fartygsägaren (jfr artikel 25.3 Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/90/EU av den 23 juli 2014 om marin utrustning och om upphävande av rådets direktiv 96/98/EG samt 5 § förordning (2016:770) om marin utrustning).

Redaren/ägaren av fartyg åläggs dock inga skyldigheter enligt direktiv 2014/90/EU och är således inte att betrakta som ekonomisk aktör enligt definitionen i artikel 3.13 EU:s marknadskontrollförordning. För att marknadskontroll av utrustning ombord på fartyg ska bli verkningfull är det enligt Transportstyrelsens mening nödvändigt att vissa av de befogenheter som kommer till uttryck i artikel 14.4 EU:s marknadskontrollförordning även görs tillämpliga i förhållande till andra än ekonomiska aktörer. Transportstyrelsen föreslår därför att det införs en ny paragraf, 17 b §, i lag (2016:768) om marin utrustning med följande lydelse:

17 b § En marknadskontrollmyndighet har, vid kontroll av marin utrustning som redan har placerats ombord på ett EU-fartyg, rätt att få tillträde till fartyget för att göra nödvändiga fysiska undersökningar samt kräva de handlingar, specifikationer, data och uppgifter om utrustningen och leveranskedjan som myndigheten anser sig behöva för att utföra sådan kontroll.

Kontroll enligt första stycket får utföras oanmäld och kan inledas på marknadskontrollmyndighetens eget initiativ.

Bestämmelser om sanktionsavgift

Enligt såväl lag (2016:768) om marin utrustning som lag (2016:96) om fritidsbåtar och vattenskotrar (se 23 § respektive 30 §) krävs det uppsåt eller oaktsamhet hos den ekonomiska aktören för att sanktionsavgift ska kunna påföras, varvid det är förvaltningsdomstolen som måste besluta om sanktionsavgift. Transportstyrelsen anser, i likhet med 2019 års marknadskontrollutredning, att en ordning som bygger på strikt ansvar och att myndigheten således själv kan påföra avgiften utan att behöva vända sig till domstolen är mer ändamålsenlig, inte minst utifrån effektivitetshänsyn och strävan efter att minska belastningen på rättsväsendet.

Ekonomiska aktörer får vidare antas ha god kännedom om regelverken och överträdelser mot dessa måste i vart fall anses oaktsam. Det bör även betonas att ett system där marknadskontrollmyndigheten själv kan påföra avgiften inte bara skulle utgöra en förenkling för myndigheten utan även göra att reglerna blir tydligare och effektivare för de ekonomiska aktörerna eftersom de kan få snabbare beslut i ärenden de själva är inblandade i.

En ordning som bygger på strikt ansvar gäller även idag enligt såväl annan produktlagstiftning (se miljöbalken (1998:808), plan- och bygglagen (2010:900) och arbetsmiljölagen (1977:1160)) som lagstiftning på sjöfartsområdet (se lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg gällande vattenföroreningsavgift och barlastvattenlagen (2010:1165) gällande barlastvattenavgift).

Luftfart

Transportstyrelsen har inte några synpunkter på lagrådsremissen i denna del men noterar att bestämmelserna i förordning (EU) 2019/945 inte omfattas av sanktionsbestämmelserna om föreläggande och vite som föreslås införas i 12 kap. 3 c-d §§ luftfartslagen (2010:500) och enbart avser förordning (EU) 2019/1020.

Myndigheten noterar vidare att det i lagrådsremissen även anges nya bestämmelser om marknadskontroll i lagen (2006:263) om transport av farlig gods. Transportstyrelsen har bland annat i uppdrag att utöva tillsyn

över farligt gods inom luftfarten. Myndigheten har inte några invändningar mot förslaget men noterar att det är viktigt att gränsdragningen för tillsynsuppdraget enligt lagen om transport av farligt gods och ansvaret och uppgifterna för den utpekade marknadskontrollmyndigheten är tydlig.

Väg

Körkortslagen

Den ändring som görs i körkortslagen är en ändring till följd av att förordning (EG) nr 765/2008 har ny titel. Transportstyrelsen noterar att det i 5 kap. 26 § körkortslagen hänvisas till förordningen och att ändringen består av att hänvisning nu görs till förordningen nr 765/2008 med ny titel istället för den gamla titeln.

Myndigheten noterar att hänvisning också görs till den aktuella förordningen i 8 kap. 16-17 §§ körkortsförordningen (1998:980) och att motsvarande ändring skulle behöva göras i 8 kap. 16 §, där hela namnet på den gamla förordningen anges.

Järnväg

Järnvägslagen

Utkastet omfattar förslag till ändringar i järnvägslagen (2004:5219), vilket innebär att förordning (EG) nr 765/2008 anges med dess nya titel.

Med anledning av det Fjärde järnvägspaketet och dess införlivande ska järnvägslagen upphävas och ersättas av en ny författningslösning, varför de ändringar som föreslås i denna del inte längre kommer vara relevanta. De delar som reglerar det tekniska området, och därmed produkter, komponenter och liknande, ska inrymmas i vad som föreslås bli järnvägstekniklagen. Förslaget till järnvägstekniklag innehåller ingen hänvisning till förordning (EG) 765/2008.

Generella synpunkter

Beslut om inspektion

2019 års marknadskontrollutredning föreslog att det i lag skulle införas bestämmelser om att ett beslut om inspektion i ett utrymme som inte är tillgängligt för allmänheten ska innehålla vissa uppgifter samt bestämmelser om underrättelse av sådana beslut i vissa fall. När det gäller inspektioner i utrymmen som är tillgängliga för allmänheten, såväl anmälda som oanmälda, angav däremot utredningen att inspektionen inte kan anses särskilt ingripande och endast leder till följder för den ekonomiska aktören om myndigheten upptäcker brister vid sin kontroll, varvid aktören har

möjlighet att överklaga eventuella förelägganden eller andra åtgärder av marknadskontrollmyndigheten.

Enligt utredningen finns det därför inte något behov av att inspektioner i utrymmen som är tillgängliga för allmänheten föregås av ett överklagbart beslut av marknadskontrollmyndigheten, utan det är tillräckligt att inspektionen genomförs enbart med stöd av interna beslut vid marknadskontrollmyndigheterna (se SOU 2020:49 s. 444f).” I lagrådsremissen anges i avsnitt 4.4, under rubriken Det behövs inga särskilda bestämmelser om inspektionsbeslut, att det inte behövs någon reglering i produktlagarna för att förvaltningslagen och artikel 18 i EU:s marknadskontrollförordning ska gälla.

Vidare anges att det av artikel 18.1 följer att samtliga beslut – inklusive beslut om inspektioner – som marknadskontrollmyndigheterna fattar enligt harmoniserad unionslagstiftning eller enligt EU:s marknadskontrollförordning ska ange de exakta grunder som de baseras på.

Transportstyrelsen, som även konstaterar att den föreslagna befogenheten i produktlagarna i detta avseende uttryckligen endast gäller beslut om att utföra oanmälda inspektioner på plats, önskar ett förtydligande om i vilka situationer regeringen anser att myndigheten ska fatta formella överklagbara beslut om inspektioner.

Behov av bestämmelse

Transportstyrelsen noterar att det på s. 179 i utkastet till lagrådsremiss anges att det i lagen om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner bör finnas bestämmelser om att kommuner ska vara skyldiga att rapportera till en marknadskontrollmyndighet (Transportstyrelsen) sådana uppgifter om utförd produktkontroll som kan ha betydelse för att marknadskontrollmyndigheten ska kunna fullgöra sina skyldigheter.

I den föreslagna 10 a § tredje stycket lagen om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner, anges att regeringen ska få meddela föreskrifter om uppgifter för kommunala myndigheter när det gäller marknadskontroll. Såvitt Transportstyrelsen kan konstatera saknas dock ett förslag till bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter i utkastet till lagrådsremiss. Myndigheten anser därför att lagen om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner kompletteras med en bestämmelse avseende rapporteringsskyldigheten, likt den som föreslås i 26 kap. 32 a § miljöbalken.

Framtida resursåtgång för Transportstyrelsen

Enligt vad som står under rubriken *Konsekvenser för de statliga marknadskontrollmyndigheterna* på s.190 är Transportstyrelsen en av de

myndigheter som inom vissa områden kan komma att få ett nytt ansvar för marknadskontroll av samtliga produkter i alla led då kommunala myndigheter inte bör utses till marknadskontrollmyndighet enligt EU:s marknadskontrollförordning. Marknadskontrollmyndigheter kommer i och med detta att få ett formellt ansvar för marknadskontroll även på den kommunala nivån. I Konsekvensutredningen sägs att Transportstyrelsen skulle beröras av området för produktkontroll av viss utomhusutrustning och av vissa mobila maskiner.

Samtidigt står i rutan högst upp på s.188 under rubriken 8 *Konsekvenser Utkastets bedömning*: att de merkostnader som kan uppstå för statliga marknadskontrollmyndigheter som får ett större ansvar för marknadskontroll kan finansieras inom befintliga budgetramar eller genom avgiftsuttag.

Här vill Transportstyrelsen påpeka att myndigheten under remisstiden inte haft möjligt att analysera exakt inom vilka områden och i vilken utsträckning myndigheten kan komma att beröras. Myndigheten har heller inte haft möjlighet att konsekvensutreda det eventuellt tillkommande resursbehovet för att hantera de nya uppgifterna för att därmed kunna ta ställning till om det ryms inom befintliga budgetramar. Den initiala bedömningen är dock att det krävs nya resurser på Transportstyrelsen för att ta hand om dessa uppgifter.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Anita Johansson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog verksjurist Fredrik Forsanäs och utredaren Ulrika Ågren, den senare föredragande.

Anita Johansson
Ställföreträdande generaldirektör